

Den valgfri protokols forhistorie

Danmark har tiltrådt og ratificeret FN's konvention af 18. december 1979 om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder, jf. bekendtgørelse nr. 83 af 9. september 1983 (Lovtidende C). Til overvågning af gennemførelsen af konventionen er nedsat en komité vedrørende afskaffelse af diskrimination imod kvinder (i det efterfølgende betegnet komiteen), over for hvilken staterne er underlagt rapporteringspligt. Konventionen er i dag tiltrådt af 168 lande. Konventionen trådte i kraft for Danmarks vedkommende den 21. maj 1983.

Under forhandlingerne i 1970'erne om konventionsteksten kunne der ikke opnås enighed om at indsætte bestemmelser i konventionen om en individuel klageadgang til komiteen. Siden har den større internationale bevidsthed om kvinders rettigheder skabt en mere positiv holdning og et ønske om en tillægsprotokol til konventionen, der giver enkeltpersoner ret til at klage over statens krænkelse af de i konventionen indeholdte rettigheder. Hertil kommer, at verdenssamfundet har opnået større fortrolighed med de siden etablerede og udviklede globale klageorganer på menneskerettighedsområdet i øvrigt.

Verdenskonferencen om Menneskerettigheder i 1993 anbefalede, at FN's Kvindekommission og konventionens komité skulle undersøge muligheden for at introducere retten til klage gennem forberedelse af en protokol til konventionen. Den 4. Verdenskvindekonference i Beijing i 1995 anbefalede ligeledes etableringen af en klageadgang.

FN's Kvindekommission nedsatte i 1996 en arbejdsgruppe med henblik på at forhandle en protokol, der skulle indeholde både en individuel klageadgang og samtidig en adgang for konventionens komité til at foretage undersøgelser på eget initiativ i forbindelse med mulige grove eller systematiske krænkelse af konventionen. Arbejdsgruppen har fortsat forhandlinger i 1997 og 1998. Den 12. marts 1999 blev protokollen endelig færdigforhandlet, således at den valgfri protokol kunne vedtages på FN's 54. generalforsamling den 6. oktober 1999.

Den valgfri protokol træder i kraft tre måneder efter datoen for deponeringen af det 10. ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument. Deltagelse står åben for enhver stat, der har ratificeret eller tiltrådt konventionen.

Indtil nu er den valgfri protokol undertegnet af 24 lande. Det er håbet, at et tilstrækkeligt antal lande ratificerer protokollen inden FN's særlige opfølgingskonference til kvindekonferencen i Beijing, som finder sted den 5.-9. juni 2000 i New York.

B. Danmarks ratifikation

Danmark påtog sig ved ratifikationen i 1983 af FN-konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder en folkeretlig forpligtelse til at indrette sine nationale retsregler og administrative praksis således, at de i konventionen opstillede krav opfyldes, og til med faste mellemrum at rapportere til den ved konventionen nedsatte komité vedrørende afskaffelse af diskrimination imod kvinder. Ved ratifikation af den valgfri protokol forpligter Danmark sig til at anerkende komiteens kompetence til at modtage og behandle individuelle klager samt til at anerkende, at komiteen af egen drift kan foretage undersøgelser under særlige omstændigheder, se nedenfor i afsnit C.

Spørgsmålet om Danmarks ratifikation af protokollen har været forelagt Arbejdsministeriet, By- og Boligministeriet, Erhvervsministeriet, Indenrigsministeriet, Justitsministeriet, Skatteministeriet, Socialministeriet, Statsministeriet, Undervisningsministeriet og Ligestillingsrådet. De pågældende ministerier og myndigheder har meddelt deres tilslutning til, at Danmark ratificerer protokollen. Spørgsmålet er ligeledes forelagt de færøske og grønlandske myndigheder.

Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.

Gennemførelsen af forslaget vil kunne medføre visse økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige. Omfanget heraf vil afhænge af antallet af klager.

Herudover vil forslaget kunne indebære udgifter som følge af indførelsen af en adgang til at yde retshjælp til behandling af klagesager for internationale menneskerettighedsorganer, jf. lov nr. L 86 vedtaget den 10. december 1999 af Folketinget. Loven vil i følge bemærkningerne kunne medføre udgifter for det offentlige til retshjælp samt til behandling af ansøgninger om retshjælp. I bemærkningerne anføres, at loven omfatter fremtidige individuelle klagesystemer til allerede gældende konventioner, heriblandt